

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку системи МВС України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm
2. Болотов В. А. Компетентностная модель : от идеи к образовательной парадигме / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 7–13.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : Світовий досвід та українські перспективи / [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Про затвердження Концепції запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських : наказ МВС України від 29.01.2018 року № 51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS815.html
5. Про затвердження складу робочої групи для розроблення стандарту професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісного підходу за робітничою професією “поліцейський” : наказ МВС України від 30.10.2017 року № 896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS794.html.

Пахомов І. В.,

начальник циклу психолого-педагогічних

дисциплін Білоцерківського центру

підвищення кваліфікації персоналу

*Державної кримінально-виконавчої служби
України*

ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАННЯ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛІВ (КАПЕЛАНІВ), ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ДУШПАСТИРСЬКУ ОПІКУ ЗАСУДЖЕНИХ ТА ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Одним з конституційних прав людини є право на свободу віросповідання. Особливо актуальною реалізація даного права є для засуджених та осіб, взятих під варту. Забезпечення цього права в Україні здійснюється шляхом організації душпастирської опіки засуджених, яка реалізується представниками релігійних організацій (далі – в'язничними капеланами).

14 травня 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон №419-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності священнослужителів (капеланів) в органах та установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України», де визначено порядок організації душпастирської опіки засуджених та сприяння проведенню

таких заходів з персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України).

Крім того, цей Закон регламентує необхідність спеціальної підготовки в'язничних капеланів. На ДКВС України покладено завдання щодо погодження порядку цієї підготовки та надання повноважень на здійснення заходів душпастирської опіки засуджених. Спеціалізована професійна підготовка в'язничних капеланів передбачає ознайомлення з особливостями функціонування органів і установ виконання покарань.

Технології освіти дорослих використовуються у зарубіжних практиках навчання в'язничних капеланів, а також широко використовуються в Білоцерківському центрі підвищення кваліфікації персоналу ДКВС України, який займається навчанням в'язничних капеланів в Україні.

Як правило, в'язничні капелани Європейських країн мають не лише богословську освіту та духовний сан, але й проходять спеціальну підготовку у відповідних навчальних закладах. У Великобританії спеціальна підготовка в'язничних капеланів відбувається у спеціальному коледжі Святого Михайла у місті Кардіфф (Уельс), який є частиною богословського університету. Він спеціалізується на підготовці священиків та дияконів Англіканської Церкви, а також мирян, які займаються соціальною роботою із засудженими. Після проходження навчання коледж надає магістерський диплом за спеціальністю «капеланство».

В Естонії в'язничні капелани зобов'язані два рази на рік проходити підвищення кваліфікації за спеціальними програмами. У Чехії в'язничні капелани та волонтери повинні обов'язково освоїти вступний навчальний курс та періодично проходити спеціалізовані курси-семінари. Після закінчення цих курсів капелани та волонтери захищають курсову роботу. За даними Чеської Служби тюремного духовного піклування, лише 40% волонтерів успішно проходять навчальні курси і отримують право працювати із засудженим. У Франції також передбачена спеціальна підготовка капеланів та їх добровільних помічників.

В Україні формування концепції навчання в'язничних капеланів розпочалося у 2007 році. Так, 26-30 листопада 2007 року на базі Білоцерківського центру було проведено перший навчальний семінар для священнослужителів Української Греко-католицької Церкви. Фактично училище стало першопрохідцем в питаннях спеціалізованого навчання в'язничних капеланів.

З метою підвищення кваліфікації в'язничних капеланів 13–16 липня 2009 року на базі Національного університету «Острозька академія» викладачами Білоцерківського центру було проведено навчання представників різних релігійних організацій, які працюють із засудженими.

Наступний курс підвищення кваліфікації в'язничних капеланів був проведений викладачами Білоцерківського центру 20-23 жовтня 2008 року у місті Краси́лів Хмельницької області (Центр Євангелізації Братів Капуцинів).

З метою покращення навчально-методичного забезпечення 26 грудня 2012 року відбулася презентація посібника «Служити в'язням», який був виданий Пенітенціарним душпастирством Української Греко-католицької Церкви, а у 2014 році був виданий навчально-методичний посібник В'ячеслава Когута для капеланів та волонтерів Християн Віри Євангельської «Помните узників».

Білоцерківський центр тісно співпрацює з Українською Греко-католицькою Церквою та Церквою Християн Віри Євангельської, тому широко використовує у навчальному процесі навчально-методичні посібники, видані цими організаціями, а також розробляє власні посібники: «Взаємодія персоналу пенітенціарних установ з Українською Православною Церквою у реалізації душпастирської (духовно-просвітницької) роботи» та «Особливості духовного виховання засуджених та персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України».

Навчальні посібники сприяють якісній організації навчального процесу в Білоцерківському центрі та розвитку інформальної освіти в'язничних капеланів.

З листопада 2015 року підготовка в'язничних капеланів почала здійснюватися на системній основі.

11–13 листопада 2015 року в Білоцерківському центрі курсову підготовку пройшло 25 священнослужителів Української Православної Церкви, 30 травня – 2 червня 2016 року – 22, 21 – 24 червня 2016 року – 31, 04-07 жовтня 2016 року – 46 представників різних релігійних організацій (Римо-католицька Церква, Українська Греко-католицька Церква, Українська Православна Церква Київського Патріархату, Євангельські Християни-баптисти, Адвентисти Сьомого Дня, Християни Віри Євангельської та інші).

До навчання в'язничних капеланів залучається Інститут кримінально-виконавчої служби. Так, 21–24 червня 2016 року в ньому курсову підготовку пройшло 25 представники різних релігійних організацій.

Навчання в'язничних капеланів здійснюється згідно зі спеціальною навчальною програмою, що розрахована на 4 дні (32 навчальних години), мета якої полягає у визначенні вимог щодо підвищення і розвитку їх освітнього та професійного рівня. Навчальна програма реалізовується Білоцерківським центром і забезпечується комплексом дисциплін, структурованих за модульною технологією навчання на основі компетентнісного підходу.

Навчання в'язничних капеланів здійснюється за трьома навчальними модулями: модуль правової компетентності (7 тем, 10 навчальних годин), модуль спеціальної компетентності (4 теми, 6 навчальних годин), модуль психолого-

педагогічної компетентності (3 теми, 6 навчальних годин), модуль фахової компетентності (4 теми, 8 навчальних годин).

Упродовж 2015-2016 років в Білоцерківському центрі спеціалізовані курси пройшли 124 в'язничних капелани, про що отримали відповідні сертифікати. В'язничні капелани високо оцінюють проведене з ними персоналом училища навчання і висловлюють зацікавленість у подальшій співпраці з навчальним закладом.

Також 03-05 жовтня 2017 року в місті Приморськ Запорізької області на базі медико-реабілітаційного центру Міністерства юстиції України «Таврія» відбулася всеукраїнська конференція православного тюремного духовенства «Практичні аспекти організації пенітенціарного душпастирського служіння».

Зважаючи на те, що Центр співпрацює з Німецькою асоціацією народних університетів DVV International, навчання капеланів може бути значно удосконалено на основі напрацьованого досвіду.

Рибалка В. В.,

*доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу
психології праці Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих НАПН України*

ОСОБИСТІСТЬ І ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ ЇЇ ПРИРОДИ

Розуміння особистості пов'язане з визначенням самого термину психології. Проведений нами етимологічний аналіз дозволяє інтерпретувати ключове поняття нашої науки не тільки як «учення про душу», що повторюється вже багато років і переходить з підручника до підручника, але як науку про «душу, дух, одушевлено-одухотворене тіло та Я». Про таке розуміння психології свідчать вже думки Г. В. Ф. Гегеля, сформульовані ним у «Філософській пропедевтиці» на початку XIX століття, коли він розглядав дух саме як предмет психології. В контексті ідей Г. В. Ф. Гегеля, а також відповідних міркувань С. Л. Рубінштейна, В. В. Зеньковського, В. Ф. Войно-Ясенецького та інших мислителів, доцільно інтерпретувати значення поняття «психо-лог-і-я» саме через терміни «душа», «дух» (слово «логос» має десятки тлумачень, серед яких фахівці виділяють такі, як «слово», «дух»), «тіло» (душа є функцією не тільки головного мозку як тілесного органу, але і спинного, утворюючи разом з ним центральну нервову систему, а також – периферійної нервової системи, яка пронизує усе тіло щільніше, ніж капіляри, завдяки чому воно «одушевляється та одухотворюється!»). Кінцівка «Я» у понятті «психо-лог-і-я» є дуже важливою і